

Kapitán děl. Karel Z a d i n a:

Dělostřelecký průzkum.

Účelem tohoto článku je podati souhrn všeobecných zásad průzkumu a jeho provedení, které v našich předpisech, pojednávajících o průzkumu, nejsou dosud zvlášť uvedeny. K zpracování tohoto článku jsem použil francouzské příručky „Manuel service en campagne de l'officier subalterne d'artillerie“, pojednávající velmi podrobně o činnosti dělostřeleckého oddílu v poli.

I. Všeobecné zásady průzkumu.

Dělostřeleckým průzkumem možno nazvat souhrn činnosti prováděné velitelem a jeho orgány za tím účelem, aby jednotka v nejkratším čase a za nejvýhodnějších podmínek splnila svůj úkol. Pro provádění průzkumu možno stanovit určité zásady, a to:

1. Potřeba přípravné práce.

Před odchodem na vlastní průzkum do terénu nutno shromáždit všechny zprávy, poznatky a pomůcky a využít jich, aby vlastní průzkum v terénu byl co nejvíce usnadněn a urychlen. Nejdůležitější pomůckou bude mapa, poněvadž nám znázorňuje terén, v němž máme pracovat. Přípravná práce musí být provedena co možná nejpečlivěji a stupeň dokonalosti jejího provedení závisí na čase a na prostředcích, které máme k dispozici.

2. Získání času k provedení průzkumu.

Každý průzkum musí být proveden co nejpodrobněji, a to ještě před příchodem jednotky. Proto průzkumným orgánům musí být dán čas k provedení jejich úkolů. Času k průzkumu může získat velitel, vysílající průzkumné orgány tím, že v mezích úmyslu svého velitele předvídá další činnost své jednotky a vyšle pátrací orgány na průzkum co nejdříve, jak to situace dovolí, anebo že vydá rozkaz k průzkumu ihned, jak sám dostane rozkaz k další činnosti. Také orgány provádějící průzkum mohou získat čas tím, že předjedou své jednotky, pohybují se co nejvíce vpředu, jak to jejich bezpečnost dovolí, volí co nejkratší cestu, nejsou-li jinak vázány, a využívají co nejvíce rychlosti svých dopravních prostředků.

3. Rozdělení práce.

Průzkum se provede podle zásady dělby práce, což zaručuje rychlost, správnost a důslednost provedení. Tato dělba práce nebude vždy stejná, nýbrž bude mít na ni vliv hlavně terén a úkol jednotky.

4. Průzkum musí být nenápadný.

Všechny orgány se musí vždy snažit, aby svou činnost utajily, t. j. aby se ukryly před pozorováním a střelbou nepřítele. Tato zásada se vztahuje i na průzkumy, poněvadž každá jejich neopatrnost má za následek, že se nejen samy vydávají nepřátelské palbě, což znamená nejen zdržení nebo dokonce znemožnění splnění jejich úkolu, nýbrž mnohdy i zabránění rozvinutí jednotky, poněvadž upozorní a upoutají pozornost nepřítele na místa, kudy později pojedou vlastní jednotky a vydají je tak nepřátelské palbě. Proto se musí průzkumné orgány skrýt před pozorováním pozemním a vzdušným. Zásady, jimiž se nutno při tom řídit, jsou známy. Jsou-li průzkumné orgány v prvním sledu pěchoty, musí se vyvarovat hluku a všech známek, jež mohou prozradit jejich přítomnost.

5. Hlášení.

Výsledkem každého průzkumu je hlášení, které může být provedeno různým způsobem, a to jako hlášení písemné anebo jako náčrtek doložený podrobnou legendou.

Každé písemné hlášení musí být provedeno v určité formě, která zaručuje úplnost a přesnost hlášení. Každé hlášení musí obsahovat:

A. Z á h l a v í:

- a) Jméno odesilatele,
- b) stanoviště, odkud hlášení bylo odesláno,
- c) jméno nebo krycí značku adresáta,
- d) po kom se hlášení odesílá,
- e) kdy bylo hlášení odesláno (den, hodina, minuta).

B. O b s a h:

- a) Výsledek průzkumu,
- b) další činnost,
- c) podpis.

Někdy bude výhodné zaslati hlášení o výsledku průzkumu ve formě zákreсу do mapy nebo náčrtu, doplněného příslušnou legendou.

Z á v ě r.

Pro průzkum platí tedy tyto zásady:

- I. provést přípravnou práci,
- II. získat čas — předjet jednotky,
- III. provést dělbu práce,
- IV. utajit průzkum,
- V. sestavit a zaslat hlášení.

II. Provedení průzkumu.

Pro provádění průzkumu nelze dát žádných podrobných směrnic, neboť okolnosti, za kterých se průzkum provádí, nejsou vždy stejné; téměř každý případ vyžaduje jiného řešení. Mimo to pro provedení průzkumu má veliký význam zkušenost orgánů provádějících průzkum. Přesto však je možno stanovit zásady a postup všeobecně platný pro provedení kteréhokoliv druhu průzkumu. Tyto všeobecně platné zásady jsou:

1. P ř í p r a v n é p ř á c e.

Jak již bylo uvedeno v stati I, je účelem přípravné práce shromáždit před průzkumem všechny poznatky o situaci a je ohodnotit dříve, než půjdeme do terénu. Nutno znát všeobecnou situaci a z ní průzkumné orgány zvláště zajímá:

a) u n e p ř í t e l e: přední okraj nepřátelského postavení, pozorovatelná místa, kam nepřítel vidí a střílí, způsob jeho střelby a místa zamořená bojovými plyny;

b) u v l a s t n í c h v o j s k: přední okraj vlastního postavení, rozčlenění a úkol pěchoty, všeobecné rozvinutí dělostřelectva a jeho úkoly, umístění sousedních jednotek, jejich pozorovatelnosti;

c) ú k o l v l a s t n í j e d n o t k y: pásmo působnosti oddílu a baterie, prostor pozorovatelů, směrnice a nařízení pro přípravu střelby, pozorování a spojení.

Důstojník, který je specialisován k provádění zvláštního průzkumu, musí mimo tyto poznatky znát ještě údaje, které se týkají přímo jeho úkolu.

Všechny údaje, ať všeobecné nebo zvláštní, taktické nebo technické, zjistí průzkumné orgány z rozkazu velitele nebo z osobního styku s jinými důstojníky, znajícími situaci a p. Takto získané poznatky je nutno si poznamenat, nejlépe schematicky do mapy. To možno nazvat vypravením a p y a vlastní průzkum se pak provádí s mapou co nejúplněji vypravenou.

Tím však není ještě skončena práce přípravná. Před odchodem do terénu je výhodné provést co nejdůkladněji studium vypracované mapy, seznámit se co možná nejvíce s terénem a provést jeho rozbor. Studium a rozbohem terénu si usnadníme a urychlíme provedení vlastního průzkumu, poněvadž jsme již předem vyloučili všechny případy nemožné a méně výhodné. Tuto část přípravné práce možno nazvat průzkumem na m a p ě.

Z předběžného studia a průzkumu na mapě vyplyne rozkaz k průzkumu. Rozkaz je písemný nebo ústní a obsahuje:

- a) úkol,
- b) kdo provede průzkum,
- c) materiál, který je třeba k volnému použití,
- d) hodinu odjezdu a cestu,
- e) místo a dobu odevzdání hlášení,
- f) činnost po provedení průzkumu,
- g) zvláštní nařízení: ústroj, stravování a p.

Přípravná práce obsahuje tedy tyto části:

1. získání zpráv a vypravení mapy,
2. průzkum na mapě,
3. rozkaz k průzkumu.

2. Vlastní průzkum.

Průzkum v terénu možno rozdělit na dvě období:

1. o b d o b í. V tomto období zjistíme všechny případy, které vyhovují kladeným požadavkům a umožňují splnit úkol. Tak na př. při průzkumu pozorovatelem vyhledáme v terénu všechny body, které dovolují splnit úkol, t. j. takové, z nichž je vidět do pásma působnosti. Při průzkumu palebných postavení vyhledáme v určeném prostoru všechna místa, odkud baterie může provádět střelbu, t. j. místa, která vyhovují s hlediska přestřelnosti a skrytu. V tomto období směřuje veškerá činnost k provedení úkolu.

2. o b d o b í. V tomto období zkoumáme jednotlivé případy, dovolující splnit úkol s dalšího hlediska podle důležitých podmínek, jimž kromě možnosti splnění úkolu mají též vyhovovat. Tak na př. při volbě palebného postavení posuzujeme zvolené místo nejen podle přestřelnosti, ale také s hlediska bezpečnosti (skryt, plyn), s hlediska pohodlí (úprava terénu) a s hlediska přístupu (příjezd, odjezd). Důležitost těchto ostatních podmínek záleží v tom, že mají přímý vliv na první požadavek, t. j. na splnění úkolu. Povaha a relativní důležitost těchto podmínek může být při různých úlohách různá. Znamená tedy 2. období přezkoušení a srovnání všech možných řešení a vyhledání nejlepších podmínek k splnění úkolu. Výsledkem těchto úvah je pak rozhodnutí pro nejvýhodnější případ a hlášení o výsledku průzkumu.

Na konec možno shrnout zásady provádění průzkumu takto:

I. Práce přípravná	{	1. získání zpráv o situaci,
		2. průzkum na mapě,
		3. rozkaz k průzkumu.
II. Vlastní průzkum	{	a) 1. období: vyhledání všech možných řešení,
		b) 2. období: přezkoušení a vyhledání nejlepších podmínek,
		c) rozhodnutí,
		d) hlášení.

Z á v ě r.

Rozmanitost terénu a různorodost okolností, za nichž se průzkum provádí, nedovolují stanovit přesná a podrobná pravidla pro provedení průzkumu. Uvedené zásady jsou rázu všeobecného, ale je možno je aplikovat při všech odvětvích dělostřeleckého průzkumu, kdežto podrobnosti provedení průzkumu budou záviset mimo jiné věci z velké části též na osobních vlastnostech a zkušenostech průzkumných orgánů. Proto pouhá teorie a znalost pravidel nestačí, neboť je toliko širokým vodítkem a směrnicemi všeobecného rázu.

Štábní kapitán děl. Florián Š p i č á k:

Účinek bojových plynů na bojovou schopnost jednotek.

Pokusy o použití bojových chemických látek ve válečnictví jsou tak staré jako lidstvo samo. Avšak teprve světová válka dala chemické zbraňi ten význam, jaký jí po právu náleží. V četných bitevních operacích ve světové válce byla chemická zbraň rozhodujícím činitelem. Chemické zbrojení ke konci světové války (Amerika by byla vyráběla ke konci války 260 t yperitu denně) dosáhlo takového stupně, že boj plynem málem rozhodl o výsledku války.

Které vlastnosti učinily z bojových plynů tak účinný bojový prostředek? Je to především schopnost bojových plynů pronikat a působit všude tam, kde nemůže zasáhnout střela. V posledním desetiletí před světovou válkou kladly válečné strany hlavní důraz na zlepšení a zdokonalení střelných zbraní. Zvyšoval se dostřel, rychlost a průraznost střel. Všechna tato zlepšení se ukázala málo účinnými po bitvě na Mar-ně, když se armády zakopaly, neboť čím ničivější byly střely, tím hlouběji se válečné strany zakopávaly. Bojové plyny pro svou větší specifickou váhu, než je váha vzduchu, snadno pronikaly a naplňovaly zákopy a úkryty, kde útočily na obránce.

Bojové plyny lze přirovnat k rychlopalné zbraňi. U rychlopalných zbraní se jeví snaha zvýšit kadenci a počáteční rychlost střely, což se ovšem neobejde bez snížení váhy, rozměrů a tím také účinnosti jednotlivé střely. Uskutečnime-li tuto myšlenku do krajnosti, dospějeme k boji plynem, neboť každá molekula bojového plynu je vlastně střelou nepatrné váhy a velikosti, ovšem také sama o sobě nepatrné účinnosti. Rychlostí centimetr kteréhokoli plynu obsahuje za normálního tlaku přibližně 1019 molekul, které se pohybují přímočaře rychlostí vlastní tomu onomu plynu. Tyto molekuly tvoří oblaka střel, které v ohromném množství